

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. An idem numero effectus possit produci à duabus Causis totalibus,
& adæquatis simul?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Urgetur: Duo baculi, duae trabes deorsum cadentes possunt sibi idem esse dare; ergo adhuc duae causae possunt seinvicem causare; probatur ant. quia si duae trabes caderent in extremitate superiori, ita possunt coincidere, ut angulum facientes, qualibet alteram impediatur ab ulteriori casu, ergo. *ix.* dist. ant. Duae trabes possunt sibi invicem esse dare, secundum entitatem, nego ant. possunt sibi esse dare ubi cationis, transeat ant. & nego consequentiam. Itaque, licet duae trabes erectae primitus, & postmodum cadentes triangulum quasi faciant, & una alteram sustentet, una alteram tamen non producit, sed tantum qualibet in altera producit aliquid ubi, & sic in se invicem agunt, non aliquid in seipsis, quoad esse producendo, sed solum aliquid tertium. Et tales plures casus adferri possunt, ut est de apertione fenestrae & ingressu venti, de calefactione piperis & linguae, quia haec non producant seinvicem, quoad esse, sed potius aliquid tertium, quod non est negandum.

XII. **Dico 5.** *Causa finalis, & efficiens possunt esse sibi invicem causa.* Haec etiam est communior, & probatur ex autoritate Aristotelis 1. Phys. l. 30. ubi ait: Sunt praeterea, quae mutuo sunt sibi causae, ut exercitium est causa bonae valetudinis, & haec causa exercitii; at non eodem modo, sed haec ut finis, illud ut principium motus. Nec de hac causa finali potest esse difficultas, quia haec causare potest, dum non existit, adeoque dum illa causat, etiam causari potest, in ceteris vero causis, quae verum, & physicum influxum praestant, requiritur existentia, adeoque nequeunt causare nisi existant.

Finalis & efficiens possunt esse sibi causa.

QUAESTIO III.

An idem numero effectus possit produci à duabus causis totalibus & adaequatis simul?

I. *Quaestio est de duabus causis eiusdem ordinis.*

Tota huius quaestiones difficultas procedit de duabus causis eiusdem ordinis, nam effectum aliquem dependere à duabus causis totalibus diversi ordinis, res est in confesso apud omnes, qui Deum perhibent concurrere ad omnes effectus causarum secundarum; Deinde illae causae adaequatae & totales debent etiam esse eiusdem generis, nam à duabus causis, imò ab omnibus quatuor generibus causarum quasi omnem, saltem in liberè agentibus, dependere effectum, etiam non negatur, unde quamvis possit quaestio moveri, de duabus causis materialibus, de duabus formalibus &c. potissimum tamen cardo vertitur de efficientibus, an videlicet in genere causae efficientis idem effectus simul & semel possit dependere à duabus totalibus, & adaequatis causis.

Pro resolutione quaestiones, Notandum est ex dictis, causam efficientem totalem esse in duplici differentia, alia enim est causa totalis totalitate effectus, & alia totalitate causae, illa est, quae attingit totam entitatem eiusdem effectus, ut est potentia intellectiva, & obiectum respectu intellectus, Pater & Mater, respectu prolis. Causa totalis totalitate

Causa, de qua etiam hic est sermo, ea est, quae ita attingit effectum totum, ut per ipsius solius influxum possit hic, & nunc poni & conservari effectus circumscripta quacunque alia causa eiusdem generis & ordinis, sic ignis dicitur esse causa caloris, quia ad eius productionem non indiget ullo concursu alterius causae. Circa quam materiam triplex est sententia: Prima adscribitur Occamo & sequacibus suis putantibus, quod naturaliter idem effectus possit dependere à duabus causis totalibus, quos nonnulli Recentiores etiam sequi videntur. Altera sententia huic è diametro opposita, est Doctoris mox citandi cum suis, & Thomistis gravioribus ex D. Thoma 1. p. q. 52. art. 3. &c. qui omnes docent, id neque divinitus fieri posse. Tertia est Recentiorum communiter, qui media incedunt via, unde dicunt, naturaliter id quidem contingere non posse, bene tamen supernaturaliter. Ita Fonseca, Ruvius, Suarez, Murcia, Amicus, Arriaga &c. Verumtamen conformiter Scoti principii Resolutive

Dico: Idem numero effectus (de hoc enim solummodo controversatur) nec supernaturaliter produci potest, simul & semel à duabus causis totalibus & adaequatis. Ita Doctor 1. d. 2. q. 3. & 2. d. 20. q. 2. & in 3. d. 1. q. 2. ac 4. d. 10. q. 2. &c.

Probatur primo Rationibus ex eodem desumptis, ex primo: Implicat idem secundum idem, simul & semel, per se & adaequate dependere, & non dependere ab alio, sed si duae causae totales possent simul producere eundem effectum, sequeretur, idem simul & semel dependere & non dependere, ergo: probatur mi. Si ignis C, verbi gratia, adaequate produceretur à causis A & B, tunc necessario dependeret ab harum una, & non dependeret ab altera, verbi gratia, à B, quod probo terminis Scoti: a nullo dependet aliquid essentialiter, quo non existente nihilominus esset, sed si C, habet duas causas reales A & B, in eodem ordine, utrolibet horum non existente, nihilominus esset ipsum C ab altero eorum, quia non existente A, nihilominus erit ipsum C à B, & non existente B, nihilominus erit C, ab ipso A; ergo dependeret effectus C, & non dependeret, quod implicatorium est.

Probatur Conclusio secundo:

Nulla res producta produci potest manens producta; ergo idem effectus nequit dependere à duabus causis totalibus: patet ant. quia productio est à non esse; ergo res producta manens talis produci nequit: probatur etiam consequentia, si idem effectus possit dependere à duabus causis totalibus, possit rem productam manentem productam, reproducere, sed hoc nequit fieri, ergo: probatur sequela, quaecumque res potest secundo rem producere, potest eam producere productam, ergo, si potest eam secundo producere, poterit eam etiam producere iam productam; Nec refert, quod tunc considerentur causae in eodem instanti producere, quia, si potest rem productam in eodem instanti producere, poterit similiter in quibuscumque sequentibus, cum non sit maior difficultas, nec maior requiratur agendi virtus, ergo. Probatur

Probatur tertio: Si unus idemq; effectus posset dependere à duabus causis totalibus, sequeretur, utramque esse causam totalem & non esse, sed hoc dici nequit, ergò: probatur sequela ma. quia esset ex hypothesi, non esset verò, quia una dependeret ab alia, sed quando-
cunque causæ totaliter à se invicem dependent, tunc non sunt causæ totales, ergò. Nec juvat dicere, idèò dici totales, quia utraque attingit entitatem totam effectus, quia alioquin objectum & intellectus essent causæ totales eò, quòd utraque attingat entitatem effectus, intellectus scilicet, sed hæ causæ non dicuntur totales; ergò nec illæ dici deberent.

Probatur quarto A pari: Idem effectus nequit dependere à duabus causis totalibus materialibus, nec à duabus formalibus; ergò etiam non poterit idem effectus dependere à duabus efficientibus: ant. est Adversariorum & patet, quia posita unà solummodò materia & unà formà, superfluit quæcunque alia superveniens, nihil agit: probatur consequentia: Quia quicumque effectus dicit tantam indigentiam ad causam efficientem, ac ad causam materiam vel formalem, sed per quamlibet materiam, tollitur ista indigentia in causa materiali; ergò etiam per unam efficientem.

Dices: Si effectus diceret tantam indigentiam ad efficientem, sicut causa formalis, sequeretur, quòd nec divisim duæ causæ efficientes eundem effectum producere possent, ergò. Respondeo, hoc non sequi, quia licet verum sit, quòd effectus ut sic, non dicat tantam indigentiam ad causam efficientem, dicit tamen, dum actu fit, quia hic non habet amplius dependentiam absolutè sumptam, sed dependentiam per se, quæ necessitatem involvit, sicut quodlibet per accidens involvit contingentiam.

Probatur Conclusio quinto
à simili: Nullus effectus potest duabus corruptionibus adæquatis simul & semel desinere; ergò neque duabus causis totalibus, simul & semel produci: probatur consequentia: Quia idèò quilibet effectus per unam corruptionem totaliter desinit, ut non possit per alteram, quia eà posita nihil remanet, quòd corrumpi posset, sed posita unà causà totali & adæquatà, nihil remanet in effectù, quòd produci deberet; ergò non potest amplius per secundam productionem produci. Verum contra hanc communem Scottistarum opinionem, ex omnibus aliis causarum generibus adferunt instantiæ, quæ, quàmvis communes sint, idèò tamen difficultate non carent, quare in contrà

Arguitur primò: Quilibet effectus defectò dependet à Deo & creatura; ergò unus idemq; effectus potest non tantum supernaturaliter, sed etiam naturaliter dependere à duabus causis totalibus; probatur consequentia, quia Deus est tam benè causa totalis, quàm causa creata, imò magis & licet diceretur, Causam creatam esse partialem, non effugitur difficultas, quia eadem est ratio, quòd unus effectus dependeat ab una totaliter & ab altera partialiter, quàm etiam totaliter, quia si jam accepit

suam esse per unam causam totaliter, nequit ipsum accipere per alteram, nec partialiter quidem; deinde, si dicatur, causam creatam esse partialem, incurritur alterum absurdum, scilicet in causis creatis nullam dari totalem, cum tamen sit communis opinio, omnes quatuor in suo genere esse totales. Itaq; respondetur ad Argumentum communiter negando consequentiam, disparitas est, quia Causa creata, & increata sunt diversi ordinis adeoq; non implicat, quòd unus idemq; effectus dependeat ab utraque adæquatè, quemadmodum non implicat, quòd unus effectus dependeat ab omnibus quatuor generibus, sic defectò autem contingere certum est. Sed

Instatur: Effectus productus à duabus causis totalibus diversi ordinis, tam benè dependet ab una totaliter secundum esse, quàm si producat à duabus ejusdem ordinis, sed hæc dependentià totali ab una Causa diversi ordinis non implicat, ut idem effectus producat etiam ab altera, ab eaq; dependeat; ergò nec implicabit, quòd idem effectus dependeat à duabus causis totalibus ejusdem ordinis, & consequenter nulla solutio. Respondeo dist. ma. Effectus productus tam benè dependet &c. eodem modo, nego ma. diverso modo, concedo: Itaque causa totalis creata comparata ad causam incretam non est totalis, sed tantum partialis, nam, ut dixi supra, de se est insufficientis ad producendum aliquem effectum, etiam intra suam speciem, nisi concurrat causa prima, adeoq; non habet virtutem adæquatam ad producendos suos effectus, sed eam acquirit à Deo, qui concurrat cum ipsa, veluti causa partialis.

Urgetur: Illa causa non potest dici partialis à quâ totaliter dependet effectus, sed à concursu Dei totaliter dependet effectus; ergò non poterit dici causa partialis. R. dist. mi. à concursu Divino totaliter dependet effectus, ita ut concurrat secundum modum totaliter, nego mi. secundum rem, concedo mi. Itaq; concursus Divinus fundamentaliter sumptus, est unus simplicissimus actus, ad omnes effectus causarum secundarum concurrans, virtualiter tamen est multiplex, & non solum numero, sed etiam pluribus specie diversis influxibus æquivalens, major enim concursus est, quo concurrat ad producendum hominem cum homine, quàm ad producendum equum, & hic iterum major est eo, quo concurrat cum igne ad producendum ignem, non tamen in re, sed in modo, in se enim est simplicissimus.

Arguitur secundo: Possunt duæ formæ Divinitus esse in eadem materia; ergò poterit etiam idem effectus dependere à duabus causis totalibus: ant. patet, tum ex dictis, tum quia videmus, quòd naturaliter sint duæ paternitates in eodem subjecto, item duæ similitudines &c. probatur consequentia, quia non minus dependet forma à subjecto, quàm effectus à causa; ergò si potest unum esse, poterit & alterum. R. negando consequentiam, quia non sequitur, eundem effectum formalem esse à pluribus causis totalibus, quia quilibet effectus, seu quilibet forma est communicata subjecto per suam

IX.

suam dependentiam determinatam & non per plures.

Instatur: Quando altera albedo, verbi gratia, ponitur in eodem subiecto, ubi alia præexistit, tunc nullum alium effectum formalem præstat, quàm prima; ergò duæ albedines in eundem effectum formalem influunt duabus dependentiis totalibus. R. negando ant. si albedo subsequens posita in subiecto albo effectum formalem aliquem præstat, non præstat tamen eundem numero, quem præstitit prior, sed alium, quàmvis specie non differentem.

Urgetur: Idem numero subiectum sit album; ergò est idem numero effectus formalis. R. negando consequentiam. Ratio alia disparitatis adhuc est, quia, quando subiectum plures formas accipit, tunc per quamlibet non accipit esse simpliciter, sed tantum secundum quid, quod fieri non implicat, cum naturaliter idem subiectum possit pluries accipere eandem denominationem accidentalem.

X.
Tertium.

Arguitur tertio, A paritate cause finalis: Potest idem numero effectus dependere à duobus finibus; ergò etiam idem effectus à duabus efficientibus: probatur ant. quia potest quis ingredi in aliquam domum, tam propter Martham, quàm propter Lazarum, ita ut si Martha non esset ibi, adhuc iret propter Lazarum, & si Lazarus non esset, iret propter Martham, sed in tali casu essent duæ causæ finales, totales & adæquatæ; ergò potest idem numero effectus fieri à duobus finibus. Item potest quis intrare domum, ut doceat & ut manducat, ita ut absente alterutro adhuc fieret propter unum. Sed R. quòd in tali casu, licet separatim sumpti illi fines possent esse totales & adæquati, si tamen copulativè sumantur, tunc non erunt, nisi partiales, adeoq; non dependeret à duobus finibus totalibus & adæquatis.

Instatur: Illi duo fines se junctim accepti, erant causæ totales & adæquatæ, quia propter alterutrum illorum fieret ingressio; ergò etiam quando copulativè sumuntur; probatur consequentia, quia per copulationem nihil eis demitur, imò potius additur unio, ergò. R. negando consequentiam, Ratio disparitatis est, quia si simul sumuntur, impediuntur, quò minus unus possit æquè movere ac alter, & agere quantum possit propter alterius concursum, quod patet in alio casu, quo duo equi trahunt unum pondus, quod quilibet separatim trahere posset, tunc neuter trahit totaliter, sed uterq; partialiter. Sic quoq; res se habet in proposito, imò voluntas tunc mutat suam volitionem, & facit actum fieri tam propter unum, quàm propter alterum, & propter neutrum totaliter. Denique non esset inconveniens concedere, quòd duo fines sic possent concurrere, quorum quilibet, ut totalis operaretur, verumtamen melius negatur & patet ex eo, quòd dum quis operatur propter duplicem finem, quòd non ita effectum ponat, qualiter posuisset, si propter unum solum operatus fuisset, quia vel actus erit perfectior vel intensior, vel cum majori alacritate & promptitudine, quòd signum evidens est, utrumq; aliquid particulariter fuisse operatum.

Arguitur quarto Ex causa morali: Potest idem effectus dependere, à duabus causis moralibus; ergò etiam idem effectus à duabus causis efficientibus: probatur ant. quia duo sacerdotes simul consecrant, duo simul possunt baptizare eundem infantem, &c. R. negando ant. ad cujus probationem dico, quòd in tali casu, vel uterque partialiter operaretur, vel unus solus & totaliter, is scilicet, quem Deus designaret, quemadmodum dicimus evenire in casu, quo eidem materiæ applicarentur duo ignes, quorum quilibet partialiter tantum produceret effectum, & si hoc fieret in corpore replicato, tunc ille solus produceret effectum, & materiam combustibilem combureret, quem Deus determinaret. Sed

Instatur: In collatione baptismi, verbi gratia, aut in consecratione, quilibet minister profert verba, sicuti causa totalis, sed quilibet minister concurrit ad consecrationem sacramenti; ergò si non quoad collationem gratiæ, saltem quoad consecrationem erit quilibet causa totalis: probatur ma. quia alioquin sequeretur, quòd prolatio unius esset pars sacramenti, sed hoc dici non potest, patet tamen sequi, quia hoc concurrit per modum partis, quòd procedit à causa partiali, ergò. Respondeo negando ma. nam videtur probabile prolationem verborum non esse institutam à Deo, tanquam causam essentiali sacramentorum, ita ut ab uno tantum debeat proferri, sed existimo, quòd in sacramentorum institutione Deus ordinaverit, ita, quòd quocumque prolata fuerint talia vel talia verba, præsentè tali & tali materiæ, quòd velit concurrere ad conferendam gratiam, adeoque sive unus, sive duo verba profert, parvum interest, interesset tamen multum, si sacramenta gratiam Physicè producerent, quòd nos negamus.

Arguitur quinto: Ex Principiis Divinis: Spiritus Sanctus habet duo principia sui; ergò etiam in creatis potest haberi aliquis effectus duas causas adæquatas: probatur ant. quia Pater & Filius spirant Spiritum Sanctum, ita, ut si Filius non esset, adhuc ipse spiraretur, & si per impossibile non esset Pater, adhuc esset à Filio. R. negando ant. Quia Spiritus Sanctus non habet duo principia, sed unicum tantum, scilicet eandem vim & actionem spirituam, & licet ibi sint duo supposita, illa tamen non augent vim & actionem spirativam.

Instatur: Christus Dominus secundum quòd est in Cælo, & secundum quòd est in Eucharistia, conservatur duplici conservatione productivà; ergò potest etiam dici, quòd alius effectus sic produci posset, quia eadem est ratio de productione alicujus, ac de ejus conservatione. R. Christum Dominum in Eucharistia non fieri absolute ibi, sed tantum secundum præsentiam, per actionem adductivam, non vero productivam, & sic quodammodo est alius terminus, sicut etiam fuit alia actio, adeoque nihil contra conclusionem urget. Sed

Urgetur: Si Christus Dominus tantum fieret ibi præsentis, & non verè de novo produceretur,

ceretur, sequeretur in Eucharistia non esse veram transubstantiationem, sed hoc est contra fidem, ergo: probatur sequela, quia esset tantum transaccidentatio, quia in locum panis succederet nuda Christi præsentia. R. negando sequelam, quia quemadmodum in naturalibus mutationibus non semper de novo producit totus terminus ad quem, & tamen verè dicuntur mutationes, quia semper materia præexistit, sic etiam sufficit, ut sit ibi Christus, sive per additionem, sive per novam productionem.

QUÆSTIO IV.

An due Cause totales divisim, possint producere eundem numero effectum?

I. Quemadmodum prior quæstio difficultatem movebat de duabus causis ejusdem ordinis & generis, iisque Efficientibus, ita & hæc, dempta divisione, ita ut duplicem possit habere sensum; Primum qui quæreret, an effectus productus ab una causa, verbi gratia A si destrueretur, possit denno reproduci ab illa: Alter verò ita quæreret potest, an Effectus productus ab una causa, verbi gratia ab A, potuisset produci ab alia, verbi gratia B, pro exemplo sit ignis, qui hodie secundum numerum producitur Camencii, an idem potuisset produci Citercii ab alio, si ibi eodem modo applicaretur. Circa quam materiam etiam est triplex sententia; una est affirmativa, eaque Scotistarum post Doctorem 2. d. 20. q. 2. Negativa Thomistarum & Recentiorum media, qui opinantur naturaliter id fieri non posse, benè tamen divinitus. Ergo resolutivè

II. Dico: Idem numero effectus productus ab una causa potuit produci ab alia ejusdem speciei, si applicaretur eodem modo, eidem passo, & in eisdem circumstantiis; Et ab eadem destructus iterum reproduci. Ita Doctores, quoad primam partem supra, quoad secundam a. d. 43. q. 2.

Probatur prima pars: Si status Innocentia perseverasset, & Adam nunquam peccasset, multi effectus defecto non producerentur ab his causis, à quibus nunc & defecto producantur; ergo effectus ab una causa productus potuit produci ab alia; probatur ma. Si perdurasset status Innocentia, sicut perdurare poterat, nullus homo fuisset natus, qui non fuisset salvatus, sed multi defecto salvati, & etiam salvandi sunt nati à parentibus damnatis; ergo in statu Innocentia, si Adam non peccasset, multi effectus, seu Filii non producerentur ab illis causis, à quibus defecto producantur: probatur ma. ex D. Gregorio lib. 4. Moralium cap. 36. ubi ait. Si Parentem primum nulla peccati rubigo corrupisset, nequaquam ex se filios gehennæ generaret, sed illi, qui nunc per Redemptorem salvandi sunt, seti ab illo electi nascerentur, ergo: probatur etiam min. tum, quia Henoch & alii posteri, non fuissent nati ex Caino reprobo, nec Sancta Barbara ex Patre perverso Dioscoro, nec Hermenegildus ex Leovigildo, & sic de pluribus aliis: tum, quia non valet dici, in statu Innocentia, si perseverasset, eos homines, qui

F. Amandi Hermann Physica.

nunc reprobantur, salvandos tunc, ex eo, quòd DEUS non determinaverit numerum Electorum ante pravisionem peccati; Quia prædestinatio facta est ante peccati pravisionem, ut ait D. Paulus, DEUM elegisse nos ante mundi constitutionem, nec numerus prædestinatorum minoratus est per lapsum Adami, ergo.

Probatur secundò ex alia via, sed simili: Sæpè evenit, ut homines ex natura steriles, per medicinam & artificium fiant fecundi, & econtrà aliqui ex natura fecundi reddunt se spontè per plurium applicationem mediorum steriles, sed in tali casu, qui nascuntur à parentibus arte fecundis, si naturam non jussissent, non fuissent nati, & alii à relictis sterilibus fuissent nati, ergo filii, qui defecto nascuntur ab uno Patre, potuissent fuisset progeniti ab alio, & sic effectus productus ab una causa, potuisset produci ab alia.

III. Probatur tertio: Una causa naturalis creata potens producere aliquem effectum, est potens producere quemcunque alium similem & ejusdem speciei, nisi sit aliqua specialis ratio ex parte unius effectus, quæ non esset ex parte alterius, sed ex parte ignis C, verbi gratia, non est aliqua ratio particularis, quare non posset produci tam benè ab igne A, quam ab igne B, ergo, sicut defecto ignis C, est productus ab igne A, ita poterat produci ab igne B: probatur min. Si esset aliqua particularis ratio, maxime, quòd ignis A, habeat determinatam seriem suorum effectuum à se producendorum, distinctam à serie effectuum, quos potest producere ignis B, sed hæc ratio nulla est, ergo: ma. est Adversariorum: probatur min. quia illi omnes ignes producibiles ab igne A, in sua serie non plus differunt ab ignibus, quos in sua serie potest producere ignis B, quam ipsi ignes ab A, producibiles inter se differant: ergo, sicut ignis A, potest producere quemcunque effectum in sua serie, poterit etiam quemcunque in serie ignium B, & consequenter illarum serierum, assignatio est nulla: probatur ant. quia ignes A & ignes B, tantum differunt inter se in differentia individuali, sed etiam ignes A, seu in serie ignium A, similiter tantum in ipsa hæccitate differunt, ergo.

IV. Probatur quartò: Quia hic numerus Ignis, verbi gratia C, non dicit determinatam, & essentialem dependentiam ad suam causam, verbi gratia, ad ignem A, ergo, sicut nunc productus est ab igne A, ita poterat etiam produci ab igne B, probatur ant. quia, si ignis C, diceret essentialem & intrinsecam dependentiam ad ignem A, sequeretur, Deum non posse producere se solo ignem C, sed hoc est minuire omnipotentiam Divinam, & communi Philosophorum axiomati contraire, quòd non possit Deus efficienter producere se solo quidquid potest cum causa secunda: probatur autem sequela, quia DEUS essentias rerum, earumque essentialis dependentias immutare nequit, sed ignis C, determinat sibi per

Minna essen-